

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XX. Respondetur ad argumenta Aduersariorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

POSTREMO, neque illa congruentia contemnenda videtur, quòd quemadmodum tria sunt instrumenta peccandi, cor, lingua, manus; peccamus enim corde, verbo, & opere: ita par est, vt tria sint veluti instrumenta Pœnitentiæ; & aduersus peccatum cordis, Contritione, oris, Confessione, & operis, Satisfactione pugnemus, vt hac ratione iuxta Apostolum ad Roman. 6. *sicut exhibuimus membra nostra seruire immunditie & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibeamus membra nostra seruire iustitie in sanctificationem.*

CAPVT XX.

Respondetur ad argumenta Aduersariorum.

RESTAT nunc vt iis obiectionibus respondeamus, quas aduersarij contra doctrinam iam explicatam & confirmatam faciunt. PRIMVM igitur Ioannes Calvinus lib. 3. Instit. cap. 3. §. 8. probat duas esse Pœnitentiæ partes, ex illis Scripturæ locis: *Quiescite agere perversè, discite bene facere.* Isaia 1. item: *Declinate à malo, & fac bonum.* Psal. 34.

RESPONDEO, locus Isaia, Caluini sententiæ manifestè repugnat. Nam Isaias post illa verba, subiungit: *Si fuerint peccata vestra vt coccinum, sicut lana alba erunt.* Proinde Pœnitentiam, quæ continet præteritorum peccatorum detestationem, & propositum vitæ melioris, non post iustificationem constituit, vt Calvinus facit, sed ante: neque fructum, sed causam iustificationis esse docet. QVOD autem attinet ad alterum locum, quæ ibi numerantur, partes iustitiæ, non pœnitentiæ sunt. Nam Pœnitentia ad peccatores tantùm pertinet, iuxta illud: *Non Veni Vocare iustos, sed peccatores ad Pœnitentiam.* Luc. 5. at declinare à malo, & facere bonum, iustorum est proprium. Itaque perperam Calvinus confundit Pœnitentiam, cum iustitia: neque vquam in Scripturis inueniet Pœnitentiam appellari, declinare à malo, & facere bonum: sed, in fletu & planctu, in cinere & cilicio, elemosynis & ieiunio, præterita malè facta purgare.

SECYND

SECUNDO, idem Calvinus eodem lib. 3. cap. 4 §. 1. Catholicis obiicit, quòd dum tres partes Pœnitentiæ assignant, definitionem Pœnitentiæ destruant, quam ipsi tamen ex Patribus hausisse videri volunt. Siquidem apud MAGISTRUM Sententiarum lib. 4. dist. 14. & in Decreto GRATIANI, dist. 3. de Pœnitentia, hæc leguntur Pœnitentiæ definitiones: *Ante-acta peccata deslere, & flenda non committere.* Item: *Mala præterita plangere, & plangenda non committere.* Item: *Vindicta quadam, puniens in se, quod dolet cõmississe,* quæ ex Gregorio, Ambrosio, Augustino decerptæ esse dicuntur. Porro, cum his definitionibus non benè cohærere videtur partitio illa Pœnitentiæ in Contritionem, Confessionem, & Satisfactionem: potest enim facilè aliquis peccata præterita plangere, & plangenda non committere, & punire etiam in se, quod dolet commississe, etiam si ore non confiteatur.

RESPONDEO, iam suprâ exposuimus, quo sensu Theologi doceant tres esse Pœnitentiæ partes, nimirum, tres esse pœnitentis actiones, quæ in Sacramento reconciliationis ad remissionem peccati exigantur: nam alioqui satis apertè docuimus, extra Sacramentum facilè posse fieri, vt sine Confessione & Satisfactione, per internam cordis Pœnitentiam quis iustificetur. Quare nequaquam partitio Pœnitentiæ cum eius prima & secunda definitione pugnabit, si alio, & alio modo Pœnitentiæ vox accipiatur. In PRIMA enim & SECUNDA definitione, Pœnitentia accipitur pro Contritione, quia primarius actus est Pœnitentiæ virtutis: in partitione autem, vox Pœnitentiæ sumitur pro actione integra pœnitentis, quæ materialis pars dicitur Sacramenti Pœnitentiæ. Porro, definitio TERTIA satis aptè cum partitione cohæret, siquidem in ea Contritio & Satisfactio apertissimè exprimuntur, cùm dolor ad Contritionem, vindicta ad Satisfactionem pertineat: Confessio autem non obscure in Satisfactione includitur. Nam cùm Satisfactio fieri debeat ad arbitrium partis læsæ, necessariò intelligitur, oportere eum qui læsit, subiicere se per humilem confessionem ei, quem læsit, vel potiùs Ministro atque arbitro, quem is loco suo in terris cõstituit, qui quidem non potest iustam multam indicere, nisi per Confessionem cognoscat, qualis sit culpa.

TERTIA

TERTIA obiectio & sequentes, Kemnitij sunt, in 2. parte Examinis, pag. 942. & sequentibus. Kemnitius igitur (vt etiã ceteri Lutherani) ita probat duas esse partes Pœnitentiã, Terrores, & Fidem. *Lex diuina minas intentat peccatoribus, qui Dei præcepta transgrediuntur: proinde terret peccatores. Euangelium deinde consolatur, proposita Christi sustitua, & satisfactione, qua per fidem apprehēditur: Ergo duæ sunt partes Pœnitentiã, Terror, & Fides.* Confirmat hoc totum argumentum Scripturis illis: *Pœnitentiã agite, & credite Euangelio.* Marc. I. *Oportet prædicari Pœnitentiã, & remissionem peccatorum, in nomine meo.* Luc. vlt. *Testificans Iudæis atq; Gentibus, in Deum Pœnitentiã, & fidem in Dominum nostrum IESVM CHRISTVM,* Act. 20.

RESPONDEO, quòd lex minas intentet, & Euangelium consolatur, verissimum est, sed non inde sequitur, Terrores & Fidem partes esse Pœnitentiã. Siquidem incussi illi terrores à minis legis, Pœnitentiã gignūt: proinde causa sunt, non pars Pœnitentiã. Aliud enim est, terreri, quod etiã dæmonibus conuenit; aliud, pœnitere, quod illis non conuenit. Consolatio quoque, quam Euangelium adfert, Pœnitentiã sequitur, aut etiã comitatur: sed non ideo Pœnitentiã pars faciendã est. Denique non est satis, ex Scripturis ostendere; terrores, & consolationem, siue fidem, in conuersione aut iustificatione peccatoris locum suum habere, quod nos minimè negamus; nisi etiã simul probetur, duas illas res, easque tantum, partes Pœnitentiã dici debere, quod hætenus probatum non est. Ad Scripturas autem ex Marco, & Luca, & Paulo adductas, iam antè respondimus, eas omnes sententiã nostrã mirificè fauere, cùm fidem à Pœnitentiã distinguant. Hæc enim optima consequentia est; Prædicat Paulus Pœnitentiã, & fidem: non igitur fides pars Pœnitentiã est, sicut nec Pœnitentiã pars fidei est.

QUARTA obiectio eiusdem Kemnitij: *Partes Sacramenti Pœnitentiã visibiles esse debent, est enim Sacramentum signum visibile: igitur per Contritiõem, non internus animi dolor, sed signa externa doloris accipiendã sunt: & per Confessionem, non ea qua fit Deo, sed qua fit homini, significatur. At signa externa doloris, & confessionem qua fit homini, nulla Scriptura docet ad remissionem peccati necessariò exigi: Ergo duæ*

istæ partes sine testimonio Scriptura excogitata sunt. Rursus, per Satisfactionem intelligunt Pontificij opera indebita, id est, Verbo Dei non mandata: omnes igitur Pœnitentia partes sine Scriptura habent.

RESPONDEO, signa doloris tam euidenter in diuinis literis commendantur, atque ad Pœnitentiam exiguntur, ut mirum sit cur id Kemnitius negare voluerit. Quid enim est, quod ait Propheta: *Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & fletu, & planctu?* Ioël. 2. an fletus & planctus, non sunt apertissima signa doloris? Confessionem Sacerdoti faciendam singulorum peccatorum, iure diuino exigi, in sequenti libro probaturi sumus: Confessionem autem aliquam visibilem, saltem in genere, adhibendam esse, atque etiam adhibitam in Testamento veteri & nouo fuisse, probauimus ex diuinis literis capite superiore. Porro, opera indebita, etiam si præcepta non sint absolutè, tamen iis qui peccauerunt, & Pœnitentiam agere cupiunt, in diuinis literis imperantur, & ex indebitis debita fiunt. Dan. 4. *Peccata tua elemosynis redime.* Ioël. 2. *Conuertimini ad me, &c. in ieiunio, &c.* Sed de his plura, & suprâ diximus, & infrâ suo loco dicemus: nunc satis est, breuiter ostendisse, partes visibilis Pœnitentiæ in verbo Dei esse fundatas.

QVINTA obiectio eiusdem: *Partes Pœnitentiæ quas enumerant Pontificij, hypocritæ quoque simulare, & prestare possunt: & tamen illis tribuunt remissionem peccatorum.*

RESPONDEO, si quid argumentum hoc valet, non solum Pœnitentiæ partes, sed etiam Baptismum & Eucharistiam euerteret. Nam hypocritæ Baptismum & Eucharistiam sumere possunt: & tamen his Sacramentis Kemnitius tribuit remissionem peccatorum. Si respondeat, Sacramenta Baptismi & Eucharistiæ, & ab hypocritis posse sumi, & peccata remittendi vim habere, sed tamen non ea remittere nisi iis, qui seriò, & ut oportet, illa sumunt. Idem omnino de Sacramento Pœnitentiæ sibi ipse respondeat. Etsi enim Contritio, Confessio, & Satisfactio ab hypocritis simulari possint; & simul tres illæ partes adiuncta forma Absolutionis, peccata remittant, non tamen ea remittunt simulantibus, sed verè ac seriò pœnitentiam agentibus, contritis, confessis, atque ad Satisfactionem subeundam paratis.

SIXTA

SEXTA obiectio eiusdem : *Iudas fide illa speciali destitutus, cum partes Pœnitentia Pontificia haberet, Contritionem scilicet, Confessionem, & Satisfactionem, tamen laqueo suspendit.*

RESPONDEO, idem Iudas & baptizatus iam fuerat, & Eucharistiam de manu Domini sumpserat, & tamen laqueo se suspendit. An igitur neganda erit vis Baptismi & Eucharistia, quia Iudæ non profuit? DEINDE eam non esse causam, cur Iudæ Pœnitentia inutilis fuerit, quia fide illa speciali caruerit; testimonium amplissimum nobis Scriptura præbet, cum Ionæ 3. testatur Niniuitas vtiliter Pœnitentiam egisse, licet fide illa speciali carerent ac dicerent: *Quis scit si conuertatur & ignoscat Deus?* DENIQUE falsum est, Iudam habuisse tres Pœnitentiæ partes, quas Catholici in Sacramento requirunt; immò nullam habuit omnino. Veram Contritionem certè non habuit, quæ sine spe remissionis esse non potest. Confessionem quoque non habuit, qualis exigitur, id est, singulorum criminum, atque ad veniam impetrandam Sacerdoti factam. Nec Satisfactionem habuit, præsertim a Sacerdote iniunctam: neq; enim illi, vt se ipse suspenderet ab illo fuerat imperatum; neq; se ipsum necare, opus est bonum, qualia esse debent opera satisfactoria.

SEPTIMA obiectio : *Trina illa enumeratio partium Pœnitentiæ, ex publica pœnitentiæ ritibus sumpta; postea ritibus illis partim abrogatis, partim mutatis, indoctè ad generalem Pœnitentiæ doctrinam accommodata est.*

RESPONDEO, hæc omnia facilè possent contemni, cum nulla ratione vel testimonio muniantur: tamen non grauabor vno verbo calumniam istam refellere. Quomodo, quæso, ad generalem doctrinam de Pœnitentiæ tres illæ partes ex ritibus publicæ Pœnitentiæ accommodatæ sunt, cum etiam in veteri Testamento in vsu fuerint, vt supra ostendimus exemplo Dauidis, & Niniuitarum: & ex ipsa ratione, ac natura Pœnitentiæ colligantur, vt paulò antè demonstratum est? ritum enim publicæ Pœnitentiæ, post Christi ascensionem in cælum institutum esse, nemo, opinor, inficiabitur. Deinde cum apertè veteres mentionem faciant Pœnitentiæ, & publicæ, & priuatæ, vt in sequenti capite demonstrabo: vnde probabit Kemnitius, enumerationem illam

ex ritibus publicæ Pœnitentiæ, & non ex priuatæ sumptam esse?

OCTAVA obiectio: *Veteres in multis locis loquuntur de Pœnitentia, non quatenus querit & accipit remissionem peccatorum, sed quatenus est vita mutatio, & emendatio. Hæc non attendentes Monachi, fecerunt inde tres partes Pœnitentiæ, quibus acquiratur remissio peccatorum.*

RESPONDEO, si Kennitius veteres Patres diligenter legisset, non ita temerè pronunciarer. Nam vt omittam, quòd Confessio, de qua Patres passim loquuntur, nihil facit ad vitæ mutationem; vt etiam illud præteream, quòd ieiunia, lachrymæ, cineres, cilicia, & alia id genus opera, vel instrumenta Pœnitentiæ, de quibus frequentissima apud Patres mentio est, nõ ad vitam mutandam, sed ad peccata præterita castiganda apertissimè referuntur: nihil sapius apud Patres inuenies, quàm tribus illis Pœnitentiæ partibus remissionem peccatorum acquiri.

Pœnitentia, inquit TERTULLIANVS in libro de Pœnitentia: Dominus mitigatur. CYPRIANVS in serm. de lapsis: Quàm magna deliquimus, tam granditer desoleamus: alio vulneri diligens, & longa medicina non desit, &c. vbi perspicue vides, Pœnitentiã medicinã esse peccati præteriti, non solam vitæ mutationem. **AMBROSIVS** præfatione in Psalm. 37. *Quis dubitet affligere animam suam, cum Propheta tantus affluerit, soluens precium lachrymarum pro redemptione peccati?* **AVGVSTINVS** in epistol. 54 ad Macedonium: *Quosdam, inquit, à societate remouemus altaris, vt pœnitendo placare possint, quem peccando contempserant, seq̃ ipsos puniendo. Sed quid ego in Patribus moror? annõn Scriptura ipsa passim hæc docet? quid est, quæso, quod ait Ezechiel cap. 18. Si impius egerit Pœnitentiã, &c. omnium iniquitatum eius non recordabor? & quod ait Daniel cap. 4. Peccata tua elemosynis redime?*

Atque hæc de obiectioibus: nam mendacia illa de fide, quam à Catholicis damnari mentitur, iam supra capit. 6. exposita, & refutata sunt.

CAPVT